

■ Ἡρώες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως

Ἀδαμάντιος Νικολάου Ὀλύμπιος «Καπετὰν Διαμαντῆς»*

† 19ῆ Ἰανουαρίου 1856

*«Δὲν θὰ ἰδῶ αὐτὸν τὸν μέγαν πόλεμον ἀποπερατωμένον...
Δὲν θὰ ἰδῶ τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μου ἐλευθερωμένην...»*

Ὁ Ἀδαμάντιος Νικολάου Ὀλύμπιος, γνωστός ὡς «Καπετὰν Διαμαντῆς», ἦταν κλεφταρματωλὸς ἀπὸ τὴν Πιερία, γόνος μεγάλης οἰκογένειας κλεφταρματωλῶν.

Ὁ Διαμαντῆς Νικολάου Ὀλύμπιος ἦταν ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ μεγάλου κλεφταρματωλοῦ καὶ γενάρχη τῆς οἰκογένειας Νικολάου Ραιδενιώτη (Ρυακιώτη) Ὀλύμπιου, γνωστοῦ ὡς Νικολάου Κατερινιώτη Ὀλύμπιου.

Τὸ «Ραιδενιώτης» προέρχεται ἀπ' τὸν τόπο καταγωγῆς τῆς οἰκογένειας, τὴν Ραΐδιανη (σημ. Ρυάκια Πιερίας). **Τὸ «Κατερινιώτης»** προστέθηκε ἀργότερα, λόγω τοῦ ὅτι τὸ ἀρματωλίκι τοῦ κλεφταρματολοῦ Νικολάου Ραιδενιώτη ἦταν ἡ περιοχὴ τῆς Κατερίνης. **Τὸ «Ὀλύμπιος»** μαρτυρᾷ τὸν τόπο δράσεως τῶν κλεφταρματωλῶν, ὁ ὁποῖος ἦταν ἡ εὐρύτερη περιοχὴ τοῦ Ὀλύμπου.

Ὁ Διαμαντῆς Νικολάου Ὀλύμπιος γεννήθηκε στὰ Ρυάκια (Ραΐδιανη) Πιερίας.

Εἶχε ἀδελφούς, τὸν Κωνσταντῖνο (1800-1854), καὶ τὸν ἑτεροθαλῆ Χαρίση (1810-1858;). **Ὁ Δῆμος Νικολάου Ὀλύμπιος** (ἢ Ψαροδῆμος) ἦταν πρῶτος ἐξάδελφός του, ὅπως γράφει σὲ μία ἐκθεσί του καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ψαροδῆμος.

Ο «Καπετάν Διαμαντῆς» ὑπῆρξε γαμπρός τῆς θρουλικῆς οἰκογενείας τῶν Λαζαίων. **Ν**υμφεύθηκε τὴν Μεταξιά, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε δύο υἱοὺς (τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Ξενοφῶντα) καὶ τρεῖς κόρες (ἀπὸ τίς ὁποῖες ἐπέζησε μόνο ἡ Ἀσπασία).

* * *

Ἡ δρᾶσις τοῦ Διαμαντῆ Νικολάου

Ἔδρασε στοὺς ὄρεινους ὄγκους τοῦ Βερμίου, τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Πιερίων πρὶν ἀπὸ τὸ 1821 καὶ μετὰ τὴν ἔκρηξι τῆς Ἐπαναστάσεως. **Δ**ιαδέχθηκε τὸν πατέρα του στὸ ἀρματωλίκι τῆς Κατερίνης. **Τ**ὸν Ἰούνιο τοῦ 1821 ἔλαβε μέρος στὴν ἐξέγερσι τῆς Κασσάνδρας. **Μ**αζὶ μὲ τὸν ἀδερφό του Κώστα πρωτοστάτησε στὸν ξεσηκωμὸ τῆς Νοτίου Μακεδονίας καὶ στὶς 8 Μαρτίου 1822 ἔλαβε μέρος στὶς φονικώτατες μάχες κατὰ τῶν Τούρκων στὸν Κολινδρό, τὴν Καστανιά καὶ τὴν Μηλιά.

Στὴν συνέχεια κλείσθηκε στὴν πολιορκημένη Νάουσα καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς πόλεως (13 Ἀπριλίου 1822), κατέφυγε στὴν Εὐβοία.

Ἐκεῖ, ὁ Ἄρειος Πάγος (ἡ τοπικὴ διοίκηση, ἡ ὁποία προῆλθε ἀπὸ τὴν Συνέλευσι τῶν Σαλῶνων τὸν Νοέμβριο τοῦ 1821 καὶ ἦταν σῶμα ἀντίστοιχο μὲ τὴν Γερουσία τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδας καὶ τὴν Πελοποννησιακὴ Γερουσία, μὲ σκοπὸ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Ἐπανάστασι στὴν Στερεά, τὴν Εὐβοία καὶ τὴν Θεσσαλία καὶ διαλύθηκε τυπικὰ μὲ ψήφισμα τῆς Β' Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1823), μετὰ ἀπὸ εἰσήγησι τοῦ Ὑπουργοῦ Πολέμου Χριστόφορου Περραιβοῦ, λόγω τῆς γενναιότητος καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἰκανότητος τοῦ Νικολάου, τὸν διώρισε (Σεπτέμβριος 1822) ἀρχηγὸ τῶν Ἐπαναστατῶν τῆς Εὐβοίας καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσι τοῦ ἀγῶνος μὲ ἔδρα τὸ Ξηροχώρι (σημ. Ἰστιαία).

Στὸ δυναμικὸ του διέθετε 1.800 ἄνδρες, τοὺς λεγομένους «Ὀλύμπιους», ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ Θεσσαλία καὶ μὲ τοὺς ἀρματωλοὺς ἀπὸ τὴν Πιερία Γεώργιο καὶ Ἀθανάσιο Συρόπουλο (Μέλη τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας), τὸν ἀδελφό του Κωνσταντῖνο, τὸν ἐξάδελφό του Δῆμο Νικολάου, τὸν Μῆτρο Λιακόπουλο, τὸν Κωνσταντῖνο Μπίνο.

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1823, 20.000 Ὀθωμανοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ Γιουσσοῦφ Περκόφτσαλη Πασᾶ εἰσβάλλουν στὴν Εὐβοία. **Ο** Διαμαντῆς Νικολάου ἀντιμετώπισε μόνος του, ὡς ἐπὶ κεφα-

λῆς σώματος 1.200 ἀγωνιστῶν, μὲ ἐπιτυχία καὶ παρὰ τὰ ἐμποδία τῶν ντόπιων ἀρχηγίσκων, τοὺς ἐπιτιθέμενους στὴν βόρειο Εὐβοία. Διεξάγονται φονικὲς μάχες στὰ στενὰ τοῦ Μαντουδίου, ἀπὸ ὅπου ἐξέρχεται νικητῆς.

Στὴν συνέχεια ἐπικρατεῖ στὴν Μάχη τῶν Βρυσακίων, στὴν Χερσόνησο τῆς Λιχάδας, ἐλέγχει τὸ φρούριο Καράμπαμπα στὴν Χαλκίδα, καθὼς καὶ ὅλη τὴν βόρειο Εὐβοία. Προξένησε τέτοια πλήγματα στοὺς Τούρκους, ὥστε οἱ τελευταῖοι τὸν ἐπικήρυξαν ὡς τὸ «μεγαλύτερο μίᾶσμα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες».

Τὸ νησι τῆς Εὐβοίας ἀγωνίζεται ἕως τὰ τέλη Ἰουνίου 1823, ἐνῶ παράλληλα ὁ Διαμαντῆς στέλνει 800 ἄνδρες του ὡς βοήθεια στὸ στρατόπεδο τῶν Τρικέρων Μαγνησίας, ὅπου εἶχαν ἐγκατασταθῆ Ἕλληνες ἀγωνιζόμενοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Τσιάμη Καρατάσιο καὶ Ἀγγελῆ Γάτσο, ἀχώριστους συντρόφους τοῦ Διαμαντῆ.

Στὴν συνέχεια ἐγκαταστάθηκε μὲ τὴν οἰκογένειά του στὴν Σκιάθου, ὅπου ἀντιμετώπισε μὲ ἐπιτυχία τὴν ἐπίθεσι τοῦ Τουρκικοῦ στόλου. Στις 9 Ὀκτωβρίου 1823 συμμετέχει στὴν νικηφόρο Μάχη τῆς Σκιάθου κατὰ τοῦ Ναυάρχου τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ Χιουσρέφ Πασᾶ, τοῦ λεγομένου Τοπάλ.

Ἐκεῖ διακρίνεται, ἐνῶ μὲ τοὺς Λιακόπουλο, Μπίνο, Δῆμο Νικολάου καὶ τοὺς Συρόπουλους ἀγωνίζονται νὰ διασώσουν ἀπὸ τὴν λιμοκτονία 35.000 γυναικόπαιδα προσφύγων, τὰ ὁποῖα εἶχαν καταφύγει καὶ ἔμεναν ἀβοήθητα στὶς βόρειες Σποράδες, παλιὸ καταφύγιο Μακεδόνων ἀρματωλῶν. Ἐκεῖ εἶχαν συγκεντρωθῆ ὅλοι ὅσοι κατάφεραν νὰ διασωθοῦν μετὰ τὴν ἀποτυχία τῶν ἐπαναστάσεων στὴν Νάουσα καὶ τὴν περιοχὴ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Πιερίων (Ἀπρίλιος-Μάιος 1822).

Ἀπὸ ἐκεῖ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1824 ξεκίνησε πειρατικὴ δρᾶσι ἐναντίον τοῦ κόλπου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Χαλκιδικῆς (Κασσάνδρα καὶ Συκιά), καθὼς καὶ στὴν περιοχὴ τῶν Τεμπῶν καὶ Πλαταμῶνα, μὲ σκοπὸ ἀφ' ἑνὸς νὰ ἀπασχολῆ στρατιωτικὰ τοὺς Τούρκους καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐξασφαλίσῃ πόρους γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τῶν Θεσσαλομακεδόνων, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονταν ἐγκατεστημένοι στὰ νησιὰ τῶν Βορείων Σποράδων, καθὼς ἢ ἐκεῖ κατάστασις ἦταν ἀπελπιστικὴ.

* * *

Ἐμφύλιες συγκρούσεις

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐμφυλίου (1823-1825) –γιατὶ ἀκόμη καὶ στὴν προσπάθεια τῆς Ἐθνεγερσίας εἶχαμε καὶ ἐμφύλιο–

ὡς καὶ τὴν περίοδο τῆς Ἀναρχίας (1831-1832), ὁ Διαμαντῆς Νικολάου κράτησε αὐστηρὴ οὐδετερότητα. **Κ**άποια στιγμή, ὁ διορισμός του ὡς Ἀρχιστρατήγου προκάλεσε ἔντονες ἀντιδράσεις στοὺς ντόπιους ὀπλαρχηγούς στὴν Ἀνατολικὴ Στερεὰ καὶ Εὐβοία. **Ἡ** κατάστασις ἐκτραχύνθηκε τὸ 1823 ὅταν, παρὰ τὴν συνεχῆ ἀπειλὴ τῶν Τούρκων, ὁ Νικόλαος Κριεζώτης (μετὰ ἀπὸ ἐπιστολὲς τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου), κινήθηκε ἐναντίον του προκαλώντας ἐμφύλιες διαμάχες. **Ὁ** Διαμαντῆς συνέτριψε τοὺς ἐσωτερικοὺς ἀντιπάλους του στὶς διάφορες ἐμφύλιες συγκρούσεις, καθὼς ἐξακολουθοῦσε νὰ ἔχη τὴν ὑποστήριξι τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη.

Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος ἐνοχλήθηκε μὲ τὴν προαγωγή τοῦ Διαμαντῆ σὲ Στρατηγὸ. **Ἐ**πεδίωκε νὰ εἶναι αὐτὸς Στρατιωτικὸς Ἡγέτης τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. **Ἀ**ντιπολιτεύεται καὶ πολεμᾷ τὴν νόμιμη κυβέρνησι, τὸν Ἄρειο Πάγο. **Σ**τέλνει στὸ Ξηροχώρι Εὐβοίας (σημ. Ἴστιαία) τοὺς Εὐβοεῖς ὀπλαρχηγούς Τομάρα, Χαλκιᾶ, Βεροῦση. **Αὐ**τοὶ λεηλατοῦν, προχωροῦν σὲ ὠμότητες, σκοτώνουν. **Ἡ** γυναίκα τοῦ Διαμαντῆ Ὀλύμπιου ὀριακὰ ἀπέφυγε τὴν αἰχμαλωσία, σὲ ἀντίθεσι μὲ τὰ παιδιά του καὶ πολλοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, οἱ ὁποῖοι δὲν κατάφεραν νὰ ξεφύγουν.

* * *

Μοναχικὴ πορεία

Μετὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ Πύργου τῶν Λαζαίων στὴν Ἄνω Μηλιά Πιερίας, κατευθύνθηκε πρὸς τὸ Βέρμιο, γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ γιὰ τὸν θάνατο τῶν συντρόφων του ἀπὸ τὰ Πιέρια.

Σύγχρονη κατασκευὴ μὲ βρύση καὶ διακοσμητικὴ καμάρα στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ οικοπέδου, ὅπου εὐρίσκονται τὰ εῤρεῖπια τοῦ Πύργου τῶν Λαζαίων στὴν Ἄνω Μηλιά.

Δυστυχῶς, ὅλες οἱ παραπάνω προσπάθειες τοῦ Διαμαντῆ Νικολάου δὲν εἶχαν συμμετοχὴ ἀπὸ τοὺς ντόπιους κατοίκους, ἴσως ἀπὸ τὸν φόβο τῶν ἀντεκδικήσεων ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἐφ' ὅσον ὑστεροῦσαν ἀριθμητικῶς σὲ ἄνδρες καὶ ὑλικὸ ἐναντι τῶν Τούρκων. **Οἱ** μόνοι νὰ προστρέξουν στὸν ἀγῶνα τοῦ Διαμαντῆ ἦσαν οἱ Μακεδόνες τῶν βορείων Σποράδων, οἱ ὁποῖοι ἦταν ἐπόμενο νὰ τολμήσουν μιὰ ἀνοιχτὴ σύγκρουσι, καθὼς ἤθελαν νὰ διεκδικήσουν πίσω τίς περιοχὲς τους.

Μετὰ τὴν ὀριστικὴ ἐξουδετέρωσι τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν

Εὐβοία τὸ 1824 καὶ ἔχοντας γίνεи μισητὸς στὸν λαὸ τῆς περιοχῆς, ἐπέστρεψε στὴν περιοχή τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἔπαυσε γιὰ κάποιον διάστημα νὰ ἀσχολῆται μὲ τὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις.

Σημειωτέον, ὅτι σὲ ἀντίθεσι μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, οἱ Θεσσαλομακεδόνες ἔμειναν μακριὰ ἀπὸ τὶς ἐπαναστατικὲς δράσεις καὶ προσπάθειες, οἱ ὁποῖες ὠργανώνονταν στὴν νότιο Ἑλλάδα καὶ δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀνησυχία στοὺς Ὀθωμανοὺς τοπάρχες καὶ στοὺς κοτζαμπάσηδες τῆς περιοχῆς, ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσουν ὠργανωμένη ἀντίστασι ἀπὸ τὸν ντόπιον πληθυσμό.

Ὡστόσο, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ὑπῆρχαν Μακεδόνες ἀγωνιστές, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦσαν νὰ ἐκδηλώσουν κάποια ἀντίστασι, ἀλλὰ περίμεναν τὴν κατάλληλη εὐκαιρία. **Κ**αὶ πολλοὶ εἶχαν καταφύγει πρόσφυγες στὶς βόρειες Σποράδες, ἀπὸ ὅπου καὶ ἐπιχειροῦσαν ἄτακτες κυρίως ἐπιθέσεις, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἶχαν καταφύγει στὴν νότιο Ἑλλάδα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ φτάσῃ ἡ Ἐπανάστασις μέχρι τὰ βόρεια.

Στὶς 3 Νοεμβρίου 1827 συμμετέχει μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του Κώστα σὲ μυστικὴ σύσκεψι πολλῶν ὀπλαρχηγῶν, κληρικῶν καὶ προκριτῶν, στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου στὸν Ὀλυμπο.

Ἡ Μονὴ Διονυσίου ὑπῆρξε γιὰ ἀρκετὸ καιρὸ, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Ἐπαναστάσεως, κέντρο μυστικῶν ἐπαφῶν τῶν Μακεδόνων καπεταναίων, ἕως ὅτου τὸ ἀντιληφθοῦν οἱ Ὀθωμανοὶ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1828, ὅποτε καὶ λεηλάτησαν καὶ οὐσιαστικὰ ἐξαφάνισαν τὸ Μοναστήρι.

Μὲ μυστικὴ ἐντολὴ τῆς κυβερνήσεως καὶ σημαντικὴ δύναμι Ὀλυμπίων, ἐπανερχεται στὸν Ὀλυμπο καὶ κάνει ψευτοσυμφωνίες μὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς μὲ ἄμεσο στόχο τὴν προστασία τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ τῆς νοτιοανατολικῆς Μακεδονίας.

* * *

Ὁ Καποδίστριας ὡς ἐλπίδα

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια στὴν Ἑλλάδα, στὶς 7 Ἰανουαρίου 1828, ἔδωσε νέα προοπτικὴ ἐπιτυχίας τοῦ ἀγῶνος καὶ πολλὲς ἐλπίδες ἀπελευθερώσεως τοῦ βορείου Ἑλληνισμοῦ.

Τὸ 1828 μετέβη στὸ Ναύπλιο στὴν ὄρκωμοσίᾳ τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια. **Μ**ετὰ τὴν ἐνημέρωσι γιὰ τὴν κατάστασι στὶς περιοχὲς τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἡ νέα διακυβέρνησις συνέστησε σῶμα Θεσσαλομακεδόνων μὲ γενικὸ στρα-

τηγὸ τὸν Τόλια Λάζο. Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἐπέτρεψε τελικὰ τὴν διεξαγωγή ἐπιχειρήσεων στὴν Μακεδονία, ἀλλὰ δὲν προσέφερε κάποια ἐνίσχυσι.

Σὲ δύο ἀναφορές, τὶς ὁποῖες ὑπογράφουν οἱ 30 περίπου συμμετέχοντες, ζητοῦν νὰ ἐνισχυθοῦν ὑλικά καὶ νὰ τοὺς στείλῃ ἡ Κυβέρνησις ἕναν ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιοσέβαστο ἀπ' ὅλους. Ζητοῦσαν τὸν Δημήτριο Ὑψηλάντη ὡς Γενικὸ Ἀρχηγὸ καὶ τὸν Βαυαρὸ φιλέλληνα Συνταγματάρχη Heideck ὡς Διευθυντὴ τῶν πραγμάτων. Ἡ κυβέρνησις συνέστησε ὑπομονή, καθὼς τὸ ζήτημα τῶν τελικῶν συνόρων τοῦ ὑπὸ δημιουργία Ἑλληνικοῦ κράτους, ἦταν ὑπὸ διαπραγματέυσι. Παράλληλα, ὁ Καποδίστριας συμβουλεύει τὸν Διαμαντῆ νὰ περιμένη τὴν συνδρομὴ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἂν ὑπάρξῃ, ἐνῶ μὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς νὰ διατηρήσουν πρὸς τὸ παρὸν καλὲς σχέσεις.

Οἱ προσπάθειες τοῦ Διαμαντῆ καὶ τῶν ἄλλων Μακεδόνων, χωρὶς τὴν ὑποστήριξι τῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἔφεραν κάποιο οὐσιαστικὸ ἀποτέλεσμα στὴν Πιερία, ἀλλὰ προκάλεσαν φοβερὰ ἀντίποινα τῶν Τούρκων κατὰ τῶν ντόπιων κατοίκων. Ἔτσι πολλὰ γυναικόπαιδα μεταφέρθηκαν ἐκ νέου στὶς Βόρειες Σποράδες.

Μὲ τοὺς συναγωνιστὲς τοῦ ἀξιωματικοῦς σωματάρχες στὶς 11 Μαρτίου 1828 ὁ Διαμαντῆς Νικολάου εὐρίσκεται στὸν Δαμάλα Τροιζηνίας κατὰ τὴν ὄρκωμοσίᾳ τῶν τριῶν πρώτων χιλιαρχιῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

Τὸ 1829, ὅπως φαίνεται σὲ καταγραφή παροίκων τῆς Σκοπέλου (2 Ἀπριλίου 1829), εὐρίσκεται μὲ τὴν οἰκογένειά του στὴν νῆσο Σκόπελο. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1829 ἐκπροσωπεῖ τοὺς Θεσσαλομακεδόνες ἀγωνιστὲς στὴν Δ' Ἐθνοσυνέλευσι Ἄργους καὶ προσφέρει στὸν Καποδίστρια τὴν πληρεξουσιότητά τους. Ὁ Καποδίστριας τὸν εὐχαριστεῖ, ἀλλὰ τοῦ δηλώνει πὼς δὲν τοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ καὶ τοῦ συνιστᾷ, ὅπως καὶ προηγουμένως, νὰ διατηρήσουν καλὲς σχέσεις μὲ τοὺς Τούρκους, μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς μελλοντικῆς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων. Ὁ Διαμαντῆς προσεπάθησε νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς Τούρκους (μετὰ ἀπὸ τὶς συστάσεις τοῦ Καποδίστρια γιὰ φιλικὲς σχέσεις μαζί τους), προκειμένου νὰ ἀνακτήσῃ τὸ παλιὸ του ἀρματωλίκι, χωρὶς ὅμως ἀπο-

τέλεσμα, καθώς οί Τουρκοί τόν εἶχαν ἀπό χρόνια ἐπικηρῦ-
ξει καί τὸ 1830 ἔστειλαν ἰσχυρές δυνάμεις γιά νὰ συλλάβουν
αὐτὸν καί τὸν Μιχάλη Πετσάβα.

Τὸ 1831, εὐρίσκεται στὴν Σκόπελο, βάσει ἐγγράφου τὸ
ὁποῖο ἀπέστειλε στὶς 5 Σεπτεμβρίου 1831 στὸν Ναύαρχο Αν-
δρέα Μιαούλη, στοὺς Λάζαρο καί Γεώργιο Κουντουριώτη καί
στὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονταν στὴν
Ἰδρα. Ὁ Διαμαντῆς συνέχισε τὴν δρᾶσι του στὴν φρουρὰ
Φθιώτιδος καί Βοιωτίας μὲ τὴν ἀποστολὴ νὰ ἐξουδετερώσει
τὰ ληστρικά σώματα, τὰ ὁποῖα λυμαίνονταν τὴν περιοχὴ
μετὰ τὴν ἴδρουσι τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους.

* * *

Τὰ τελευταῖα χρόνια

Τὸ ἔτος 1832, ὁ Διαμαντῆς Νικολάου ἐγκαταστάθηκε στὸ
Ἀχλάδι Φθιώτιδας. Μετὰ τὴν ἀποστρατεία τοῦ 1836 ἀγωνιζό-
ταν, ὅπως ὅλοι οἱ πρόσφυγες τοῦ ἀγῶνος, νὰ ἐπιβίωση μὲ μιὰ
πενιχρὰ σύνταξι, ὅπως οἱ περισσότεροί ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπα-
ναστάσεως. Μετὰ τὸ 1836 ὁ Διαμαντῆς Νικολάου πηγαίνει
στὴν Λαμία, στὴν Ἀθήνα, ἀλλὰ καί στὴν Θεσσαλονίκη, ὅπου
συναντᾶται μὲ ἄλλους ἠγέτες τοῦ ἀγῶνος. Στὴν Θεσσαλονί-
κη, μάλιστα, συναντήθηκε μὲ τὸν Θανάση Συρόπουλο, χιλι-
αρχο τοῦ ἀγῶνος – τοῦ ὁποῖου ἀπόγονοι ζοῦν μέχρι σήμερα
στὴν Ράδιανη/Ρυάκια Πιερίας – μὲ σκοπὸ νὰ ἐπιτύχουν μὲ
γνωριμίες καί μέσῳ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ἀπελευθέρωσι
μιᾶς ἀδελφῆς τῶν Συροπουλαίων, ἡ ὁποία εἶχε αἰχμαλω-
τισθῆ τὸ 1822 στὴ Νάουσα.

Στὶς 16 Ἰουνίου 1844, μὲ ἀπόφασιν τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος,
διορίζεται, τιμῆς ἔνεκεν, γερουσιαστῆς στὸ σῶμα τῆς Γερου-
σίας, τίτλο τὸ ὁποῖο διετήρησε ὡς τὸν θάνατό του. Τὸ 1846
καί συγκεκριμένα στὶς 10 Μαρτίου εὐρίσκεται στὴν Ἀμαλι-
ἀπολη Μαγνησίας, ὅπως φαίνεται ἀπὸ ἐγγραφο-βεβαίωσι
παροχῆς ὑπηρεσιῶν στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τοῦ 1821
τοῦ ἀγωνιστοῦ Ἀντωνίου Χαδούλη Ὀλύμπιου, τὸ ὁποῖο προσ-
υπογράφει ὁ ἴδιος ὁ Καπετὰν Διαμαντῆς Ν. Ὀλύμπιος.

Τὸ 1853, ὁ Διαμαντῆς Νικολάου προσβάλλεται ἀπὸ φυ-
ματίωσι, ἀσθένεια ἀνίατο ἕως τὸ 1949. Ὁ ἴδιος ἄντεξε ὡς τὸ
1856. Στὶς 30 Δεκεμβρίου 1855, λίγες ἡμέρες πρὶν φύγη ἀπὸ
τὴν ζωὴ, ἔγραψε μιὰ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν φίλο του Γερουσι-

αστή Δημήτριο Χατζίσκο στην Αθήνα.

Ἡ ἐπιστολή ἔφτασε στὸ Κοινοβούλιο στὰ μέσα Ἰανουαρίου 1856 καὶ ἐνῶ ὁ Ὀλύμπιος εἶχε ἀποβιώσει. **Ὡ**στόσο, ἡ ιδιοχειρὸς ἐπιστολή ἀνεγνώσθη στὴν Γερουσία καὶ καταγράφηκε στὰ Πρακτικά της στὶς 19 Ἰανουαρίου 1856, ὅπου ἀναγγέλθηκε οὐσιαστικά ὁ θάνατος τοῦ ἥρωος.

Ἡ ἐπιστολή γράφει:

Ἀχλάδι τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου 1855.

Πρὸς τὸν Κύριον Δ. Χατζίσκον Γερουσιαστήν.

Εἰς Αἰθήνας.

Ἀδελφέ!

Σᾶς γράφω διὰ χειρός μου· **τὸ** πάθος τοῦ στήθους μου προώδευσεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν, καὶ ὀγλίγωρα σᾶς ἀποχαιρετῶ· **μὴν** νομίσητε ὅτι ἐφοβήθην τὸν θάνατον· ὄχι, καθότι εἶμαι ἐξήντα τεσσάρων ἐτῶν. **Λυ**ποῦμαι ὅμως τὰ ἐξῆς· **π**ρῶτον δὲν λυποῦμαι τόσο πολὺ διὰ τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα μου, ἐλπίζω εἰς τὸν κοινὸν πατέρα τῶν Ἑλλήνων τὸν Σεβαστὸν Βασιλέα Ὁθωνα, καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν φίλων, νὰ μὴ τὰ ἀφήσουν νὰ δυστυχοῦν. **Τὸ** δεῦτερον μὲ λυπεῖ πολὺ, δὲν θὰ ἰδῶ αὐτὸν τὸν μέγαν πόλεμον ἀποπερατωμένον· **τὸ** τρίτον μὲ λυπεῖ κατάκαρδα, δὲν θὰ ἰδῶ τὴν γῆν τῆς γεννησεῶς μου ἐλευθερωμένην, ὅπου ἐχύθησαν τόσα αἵματα ἐξ αἰτίας μου, ὅπου ἐσήκωσα τὴν ἐπανάστασιν (γνωστόν, προσέθηκεν ὁ ἀγορεύων, ὅτι ὁ Διαμαντῆς Ὀλύμπιος ἦτο εἰς τῶν ἐταιριστῶν καὶ τῶν διεγειραντῶν τὴν Θεσσαλίαν κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821). **Δ**ὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ γράψω περισσότερα.

Ὁ ἀδελφός σου

Διαμαντῆς Ὀλύμπιος.

* * *

Ὅπως θὰ σημειώσουν ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, ὁ πρῶτος Πρωθυπουργὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ ὁ Ἰωάννης Βλαχογιάννης, χωρὶς τὸν Διαμαντῆ Ὀλύμπιο Νικολάου ἐπανάστασις στὰ Πιέρια, τὸν Ὀλυμπο καὶ τὸ Βέρμιο θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐκδηλωθῇ.

Τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας τοῦ Καπετὰν Διαμαντῆ Νικολάου

υπάρχουν ακόμη και σήμερα στο χωριό Ράδιανη/Ρυάκια Πε-
ερίας, όπου υπάρχει ανδριάντάς του.

*Διαμαντῆ Ὀλυμπίου Νικολάου,
τοῦ ὑπὲρ τῆς Πίστειος καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένου
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσιν,
Αἰωνία ἡ μνήμη!*

(*) Πηγή: Θωμᾶ Καραγκιοζοπούλου, Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ ἀρμα-
τωλοῦ Διαμαντῆ Ὀλύμπιου Νικολάου, <https://www.documentonews.gr>
• Ἐπιμέλ. ἡμετ.

